

# SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)  
Štv. (No.) 45

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES  
7. novembra 1985

## Tri stopnje

MISEL OB NARODNEM PRAZNIKU 29. OKTOBRA

Ivan Cankar je nekoč zapisal: „Moj narod je star že tisoč let, težkih tisoč let...“ Dolga doba je to v življenju malega naroda, ki vzbuja v človeku občudovanje in globoko spoštovanje. Posebno ob slavnostnih dnevih, ko praznuje spomin na zadnji veliki dan v svojem obstoju in ga njegov del v svobodi proglasa za narodni praznik. To je vsakoletni 29. oktober, ko je (leta 1918) iz svoje moči in volje zmilil jarem tujega, večstoletnega gospodstva in svobodno zadihal kot sam svoj gospod. Njegov cilj je bila Zedinjena Slovenija, proglašena ob pomladi narodov skoro sto let po prej, in skrbno negovana v mislih, načrtih in delih svobodno izbranega narodnega vodstva vse do naših dni.

Žal se ideja Zedinjene Slovenije, zadnjikrat v domovini slovesno ponovljena sredi vojne vihre in sovražne okupacije ter komunistične revolucije v znani Izjavi meseca oktobra 1944, do sedaj ni uresničila. Ob zlomu avstro-ogrskega imperija meseca oktobra 1918 je bil mednarodni položaj na eni strani in problem slovenske narodne varnosti na drugi strani tak, da bi bila že sama misel ustanavljanja Zedinjene Slovenije (kot samostojne državne enote) smrtno nevarna utopija, ki bi pomenila povsem nezaščiten slovensko ozemlje v celoti izpostaviti zasedbi in prisvojitvi od strani zemlje lačnih sosedov Nemcev, Italijanov in Madžarov. Z vključitvijo Slovenije v jugoslovanski okvir s Srbi in Hrvati je bila ta grozeča nevarnost zelo zmanjšana, ker so bili Srbi mednarodno priznani zaveznik zmagovite antante.

Zgodovina ve povedati in kolikor nas je še živih, ki smo sami doživljali one dogodke, se spominjamo, kako smo trepetali ob novicah, da se italijanska vojska že bliža Vrhniki in da na severni meji dobro organizirani in oboroženi oddelki avstrijske vojske zasedajo slovensko zemljo. Kar smo Slovenci mogli napraviti je bilo zbiranje vojnih ubežnikov iz Zeleneke kadra in s fronte vračajočih se vojakov, jih organizirati in vojaške enote in za silo oborožiti ter z njim zasesti in zavarovati važnejše postojanke in pro-

metne žile. Jaz sam sem bil kot mlad oficir poveljnik ene take vojaške enote na Dolenjskem in se tega s ponosom spominjam. Na Štajerskem je general Maister z boljšo vojaško akcijo rešil Maribor in slovensko mejo na Štajerskem. Na ta način se je v prvih dneh po prevratu slovenska zemlja reševala v jugoslovanski okvir. A samo njene dve tretjini, dočim je ena tretjina ostala pod tujo oblastjo. Zedinjena Slovenija pa je ostala oddaljeni ideal... Vendar je osvoboditev izpod tujega jarma prva stopnja do nje.

Politična stvarnost v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, poznejši Jugoslaviji, Slovincem ni bila naklonjena. Že akt takozvanega zedinjenja dne 1. decembra 1918 se je izvršil brez prisotnosti in pristanka nespornega vrhovnega slovenskega predstavnika dr. Antona Korošca. Bil je popolna državna politična kapitulacija „prečanov“ pred Srbi in kraljem. Sledila je nesrečna vidovdanska ustava z dosledno centralistično ureditvijo nove države z absolutno oblastjo Srbov v Beogradu. Ljutji ustavni boji (Slovenci smo zahtevali „avtonomijo“) vso dobo do druge vojne so zahtevali smrt Stjepana Radića in kralja Aleksandra. Ko je bil sklenjen Sporazum o banovini Hrvatski med Srbi in Hrvati (konec avgusta 1939), je bilo že prepozno.

Propad prve Jugoslavije je med vojno in okupacijo rodil komunistično revolucijo in uzurpacija absolutno oblasti od strani komunistične partije po njenem kravemu a uspešnem zatoru sleherne opozicije, je rodila novo „socialistično“ Jugoslavijo. Popoln naslon komunističnega vodstva na tedaj na videz vsemočnega Stalina ob času mednarodnih pogajanj za razmejitev med Jugoslavijo in sosedji je rodil ob zgodovinski najugodnejših pogojih za zgraditev Zedinjene Slovenije izgubo Trsta z ozemljem, Gorice in slovenskega dela Koroške, ki ga je Tito prodal v zameno za izročitev domobrancev.

Vendar je bil korak naprej v smeri Zedinjene Slovenije storjen s priključitvijo znatnega dela slovenske zemlje na Notranjskem in Go-

riškem in deloma na tržaškem teritoriju slovenskemu matičnemu ozemlju v Jugoslaviji. To je pomemben doprinos te druge stopnje v razvoju slovenske samostojnosti. Dopolnjuje jo sedanja federativna ureditev današnje Jugoslavije, vsaj v ustavi, na papirju. Toda izkazuje se bolj in bolj, da se tendence samostojnosti na političnem, kulturnem in gospodarskem nivoju uveljavljajo v rastočem obsegu v posameznih republikah, posebno izrazito v Sloveniji, in to navkljub centralističnim tendencam osrednjega vodstva partije v Beogradu. Njeni voditelji očitajo slovenskim komunistom nacionalni šovinizem, kar pa, se zdi, Slovence bolj malo moti. Stvari gredo tako daleč, da se govori že o konfederaciji, kar pa je v smislu samostojnosti mnogo več.

Vendar notranje stanje uprave ne odgovarja konfederaciji, saj Slovenija nima npr. svoje vojske, svoje zunanje politike, niti kulturno (znana „jedra“) ali davčno (nesorazmerno visoke dajatve federalni vladi v Beogradu) ali gospodarsko (monetarna, devizna politika itd.) protih rok. Navzlic temu se lahko ugotovi, da predstavlja sedanje stanje in razvoj v domovini drugo stopnjo na poti do končnega cilja — Zedinjene Slovenije.

Tretja stopnja pa je le v mislih, željah, načrtih in aktivnih dejanjih vseh Slovencev, ki hočejo zagotoviti svojemu trpinčenemu narodu srečno bodočnost. Naša narodna dolžnost zahteva, da se te svoje naloge vsak Slovenec vedno živo zaveda, zlasti ob praznovanju prve stopnje naroda na strmi poti do lastne, popolnoma samostojne in neodvisne države v Zedinjeni Sloveniji.

To je zadnja stopnja, za katero smo vsi soodgovorni.

L. P.

## Volitve na Poljskem

Po poročilih Andrzeja Szczypioskega — prir. P. Dobovškova

Poljski vladni krogi poročajo, da je na Poljskem nastalo socialno premirje. Tudi Lech Walesa se je podobno izjavil.

Kakšno pa naj bi bilo to „socialno premirje“? V pluralistični družbi, kjer živijo različne ideološke in svetovnonazorne skupine, je pojmovanje takšnega stanja precej drugačno, kakor pa je sedanje na Poljskem, kjer splošna apatija odvrača ljudstvo od sodelovanja v javnem življenju. Če je ta brezbriznost oznaka za socialno premirje — je to pač posebne vrste odnos med oblastjo in delovnim ljudstvom.

Na Poljskem se namreč pripravljajo na volitve v sejm (parlament) in to v času, ko je poljsko gospodarstvo — po uradnih virih — v prvi polovici tekočega leta veliko slabše, kot pa je bilo lani v istem obdobju. Zato ni čudno, da Poljaki ne kažejo preveč zanimanja za volitve. To pa je napolnilo vladne kroge, da so močno napadli vse tiste državljane, ki nameravajo volitve bojkotirati — češ, da je takšno zadržanje znak strahopetnosti in cagavosti.

Ljudstvo se pa vprašuje, kaj naj prav za prav voli? Ali naj enostavno pritrdi vsemu, kar načrtuje poljske komunistična oblast? Saj kaj drugega sploh ni na programu! Ko bi se pa bilo treba odločiti za pluralizem in javnem življenju, za svobodno mišljenje, za spoštovanje republikanske in tisočletne verske tradicije, takrat bi Poljaki — verjetno skoro brez izjem — pohiteli na volišča.

Pravijo, da na Poljskem ni politične opozicije. Resnično — ni je! Politično opozicijo sestavljajo nam-

reč vedno skupine, ki hočejo prevzeti oblast in preko nje vpeljati in izvesti lasten program, ki naj bi bil seveda popolnoma drugačen, kot ga ima dotedanja vlada. Takšnih skupin pa v današnji Poljski ni. Saj ni nikogar, ki bi sploh pomislil, da bi vrgel sedanji režim — ker je to enostavno nemogoče! Kakor vsi narodi za železno zaveso — tako si tudi sedanje Poljska ne kuje sama svoje usode. Vsak poizkus prevrata bi povzročil, da bi narod zadela velika nesreča, in Poljaki se zavedajo velikih tragedij, ki so v zadnjih desetletjih spremljale poljski narod. Zato si nočejo zadajati še novih ran.

Poljska opozicija ima moralni značaj: je odpor proti laži, hinavstvu in poniževanju, mitomaniji in oblastnosti ter zatiranju in je odpor proti vsemogonosti močnega in izrabljanju šibkega.

Dialektika leta 1985 je takšna, kakor je bila v času Stalina. Na Poljskem opozicije enostavno ni, namreč politične opozicije. Imajo pa „nasprotnike socializma“. V tem pa tiči posebna ost: če namreč ni skupine, ki stremi za prevzem oblasti preko uničenja sedanjega režima, ker — kot že omenjeno — tega v sedanjih časih in razmerah nikakor ni moči izvesti — potem je vsak, ki kritizira vlado ali partijo, nasprotnik obstoječega sistema in s tem torej že nasprotnik države!

Če pa ljudstvo — hočeš nočeš — priznava že obstoječo sio, s tem že ni rečeno, da sprejema ali se zadovolji z vsem, kar ta oblast izvaja. Poljsko ljudstvo svojo nezadovoljnost tudi izpoveduje. Kritizira oblastne policijske organe, ki nastopajo brutalno, kritizira omejitve avtonomije in pravice na univerzi, protestira že sedaj, ker vlada namerava na šolah ukiniti pouk francoščine, ker menda francoski predsednik Mitterrand ni ravno preveč naklonjen Varšavi, in se čudi, da poljska vlada v levico grozi Reaganu, Kohlu in gospe Thatcherjevi, z desno roko pa prosí posojila. Ljudstvu se upira preganjanje katoliških duhovnikov in očita vladi, da se partija poslužuje nasilja, kadar in koder se ji zdi prav.

Po vsem tem kaže, da so poljske oblasti pozabile tako resničen rek državniika Talleyranda, ki pravi, da z bajoneti lahko veliko naredimo, na njih sedeti pa ne moremo...

## PROTEST

Po poročilih agencije AP je predsednik jugoslovanske Socialistične zveze, Aleksander Grlićkov, pred kratkim protestiral, ker ima le komunistična partija v svojih rokah vso politično oblast. Po njegovem bo morali tudi socialisti sodelovati pri važnejših odločitvah. Trdi namreč, da bo večni monopol partije izzval vedno večjo birokracijo. Okrepil pa bo tudi razne meščanske, liberalne struje, ki se pojavljajo v državi.

Zveza beneških izseljencev je po tem kongresu utrdila svoj notranji ustroj in stvarneje oblikovala smer-nice svojega delovanja. Odločili so se, da uredijo delovanje v vseh državah in na celinah, kjer so prisotni člani Zveze. Tako bodo ustanovili odbore za evropske države, Severno Ameriko, Južno Ameriko in Avstralijo.

Za predsednika je bil potrjen Walter Dressig. Kongres Zveze beneških izseljencev je bil predvsem priložnost, da so predstavniki razpravljali in razčlenili razne probleme in predloge, ki so prišli na dan med deželno konferenco o izseljeništvu, ki je bila v Građežu. (Po Novem listu; 10. okt. 85)

## Pismo Reaganu

Dne 7. oktobra so v Clevelandu v mestni hiši predstavniki raznih narodnostnih skupin podpisali pismo predsedniku Ronaldu Reaganu in ga prosili, naj na skorajšnjem srečanju s sovjetskimi voditelji Mihailom Gorbačovom zahteva od Sovjetske zveze po 40-letnem odlašanjju izpolnjevanje določil Jaltske deklaracije. Pismo poudarja predvsem zahtevo za izpolnjevanje določil glede pravice vseh narodov za svobodno odločanje o načinu političnega sistema, pod katerim želijo živeti. Dalje, zahteva pismo povrnitev suverenosti in samoodločbe tistim narodom, katerim so bile te osnovne pravice s silo odvzete. Tretjič, pismo zahteva spoštovanje določil o človeških pravicah.

Navzoči na tem sestanku, ki sta ga vodila župan slovenskega pokra George V. Vočnovich in bivši

župan Ralph J. Perk, sedaj predsednik Ameriškega narodnostnega gibanja, so bili tudi nekateri Slovenci: g. Jože Božnar, župnik sv. Vida, Matej Roessman, Anton Oblak je podpisal pismo v imenu Zveze slovenskih protikomunističnih borcev, Jože Melaher, član Slovenskega odbora, je pismo podpisal v imenu SNO, Milan Zajec pa v imenu DSPB Tabor. Navzoča sta bila še urednik AD dr. Rudolph Susej in Avgust B. Pust. Predstavniki poljske skupnosti, prof. Maciuszko je dejal, da so vsi zbrani enotni glede končnega cilja. Pismo predsedniku Reaganu ni zadnji, ampak prvi korak. Če ne bo odmeva s sovjetske strani, se bodo navzoči lahko zopet zbrali in zahtevali od predsednika Reagana oziroma ameriške vlade razveljavitev Jaltske deklaracije. (po A. D., 15. okt.)

## PAPEŽ O UKRAJINCIH

V Vatikanu se je končala sinoda ukrajinske uniatske katoliške Cerkve. Papež Janez Pavel II. je udeležencem, nadškofofom in škofom iz izseljeništv, spregovoril v ukrajinski. Glasno je poudaril, da delajo sovjetske oblasti veliko krivico ukrajinskim katoličanom, ker katoliško Cerkev preganjajo. Uradno so jo priključili pravoslavnemu patriarhatu, katoličani pa živijo dalje v katakombah.

Kot se sliši, dela med njimi kakih deset skrivnih škofov, več sto neznanih duhovnikov in kakih 1000 redovnic. Papež je poudaril, da je Sveti sedež na več mestih, tako tudi na helsinški konferenci, zahteval uradno priznanje za ukrajinsko katoliško Cerkev. Ponovno je izrazil upanje, da se bo tudi zanje uresničila pravica o verski svobodi in da ne bodo trpeli zaradi navezanosti na Petrovega naslednika.

## USPEŠEN KONGRES

Zveza beneških izseljencev je v zadnjih tednih močno poživila svoje delovanje. Pomembno vlogo so njeni predstavniki imeli na 3. deželni konferenci o izseljeništvu v Građežu, kjer so bile prisotne vse zveze izseljencev iz Furlanije-Juljske krajine in seveda predstavniki deželne vlade.

V naslednjih dneh pa so se zbrali v Čedadu predstavniki Zveze beneških izseljencev, ki so razpravljali o problemih deležnega izseljeništv v čezoceanskih deželah. Na zborovanju so sodelovali predstavniki Zveze, ki so prišli iz Argentine, Avstralije in Kanade.

Nato so se predstavniki Zveze beneških izseljencev sestali na kongresu na Ravenci v Režiji. Za delovno temo so si izbrali zelo zanimivo vprašanje o „Novi politiki za emigracijo, ki se spreminja — potrebne spremembe za leto 2000“.

## Med nas je usekalo...

Ob 40-letnici našega begunstva

TRPEČA DOMOVINA:

TITO BOLJŠEVIZIRA JUGOSLAVIJO. Da današnja Jugoslavija ni nič drugega kakor navadna komunistična država, ki na vseh popriščih javnega in zasebnega življenja dosledno uvaja boljševiski sistem, je razvidno tudi iz sledečih dejstev:

Federalna vlada Slovenije je izdala ukrep, po katerem je vsako najemanje stanovanj ali sob, opremljenih ali praznih, neposredno med interesi ali preko časopisa, iskanje podnajemnikov z malimi oglasi, kaznivo. Samo stanovanjski odseki imajo pravico razpolagati s stanovanji. Nihče se ne sme izseliti iz stanovanja, če tega vsaj tri dni prej ni javil stanovanjskemu odseku. Lastniki stanovanj smejo sprejemati na stanovanje samo osebe, ki se izkažejo z izkaznico stanovanjskega odseka.

PARTIZANSKI ZLOČINI V TRSTU. Pred nekaj dnevi smo objavili žalostno novico, da je OZNA v Trstu odpeljala dr. Martelanca z ženo in inž. Martinjaka. Po poročilih iz Trsta in po pripovedovanju potnikov, je ta zločin zavil v negotovost in skrivnost. Inž. Martinjak je izginil na poti domov. Sklepajo, da se je to zgodilo 26. oktobra zvečer. Naslednjega dne zvečer je prav tako skrivnostno izginil dr. Martelanc

z ženo. Sosedje njunega stanovanja pravijo, da so istega dne ob pol 8. uri zvečer slišali in videli, kako se je g. Martelanc otepal, njegova žena pa klicala na pomoč. Partizani so ju odvedli v avto, odkoder je bilo čez čas slišati dva strela. Vsa poizvedovanja za izginulimi žrtvami OZNA-e do sedaj še niso prinesla nobenega uspeha. Približno ob istem času so člani OZNA-e napadli g. Miloša Stareta, ki pa se je napadalcev otresel in zbežal. Vsi ti zločini partizanov v Trstu kažejo, da hočejo partizani iztrebiti v Trstu vse zavedne in delavne protikomunistične Slovence. Začeli so z isto taktiko, kakršno so imeli v Ljubljani l. 1942.

IZJAVA ŠEFA OZNA-e. Generalmajor Maček, šef OZNA-e za Slovenijo, je v nekem razgovoru, ko je bilo govora o postreljenih domobranceh in „reakcionarjih“, katere sedaj sorodniki iščejo, dejal, „da se takšna morija v Sloveniji lahko ponovi, samo da bo izvedena vse bolj rafinirano, temeljitejšo in še v večjem obsegu.“ — Državni tožilec za Slovenijo Jernej Stante je na ravno takšne intervencije odgovoril: „Pusti me pri miru s tem, saj nimamo nobenega pregleda, kaj se je zgodilo s temi ljudmi. Napravili smo pač veliko neumnost!“

Zedinjena Slovenija, 6. nov. 1945



## IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Volitve so srečno za nami. In za pisati moramo, da je argentinska demokracija storila nov korak do svoje dokončne utrditve, kljub temu, da so to dejstvo do onemoglosti poudarjali po TV in radiju vsi častnikarji, komentaristi, opazovalci, politiki, itd. Vendar to je srečno dejstvo in treba ga je poudariti. Rezultati so verjetno presenetili marsikoga. A če nekoliko globlje pogledamo, odgovarjajo v večini primerov, in z redkimi izjemami v posameznih provinciah, suhi logiki, pomešani s posebnim čutom Argentinec za politično dogajanje.

### ZMAGA IN NJE CENA

Zmagali so radikali. O tem ni nobenega dvoma. Narod je vladi precej množično izrekel zaupnico, in če preštejemo glasove po vsej državi bomo videli, da je radikalna stranka prejela kakih 43 odstotkov glasov, in da je peronizem, ako seštejemo glasove vseh frakcij, zbral okoli 34 odstotkov. Pravzaprav bi lahko govorili tudi o radikalnem padcu, kajti procent glasov ne odgovarja tistemu, ki ga je prejel Alfonso, ko je bil izvoljen za predsednika. Vendar je sistem nadomestnih volitev tak, da so radikali ne le obnovili svoja poslanska mesta, marveč tudi dobili še enega ali dva, kar nekoliko olajša njihov položaj v poslanski zbornici.

A ne hitimo preveč, rajši si stvar ogledimo postopoma. Je namreč prvič po dvajsetih letih, da smo v Argentini imeli nadomestne poslanske volitve. Kaj smo volili? Polovico poslanske zbornice v narodnem kongresu, po nekaterih provinciah del poslancev ali senatorjev v provinzijske zbornice, tudi občinske svetovalec in šolske svetnike ponekod. Tako se je dogodilo, da je v prestolnici, glavnem mestu Buenos Aires radikalizem ohranil število narodnih poslancev, a precej nazadoval v občinskem svetu (ki vlada nad skoro tremi milijoni občanov), kjer je izgubil kar 5 sedežev in s tem absolutno večino. Sedaj ima 14 svetovalec, peronisti 8, liberalci 4, intransigenti 2, federalisti (Manriquejevi) 2, ter marksotrockisti enega. Kar se poslancev tiče je v prestolnici ostalo vse pri starem: radikalci 7, peronisti 4, liberalci 1, intransigenti (levica) 1.

Še bolj zanimiv (za vlado) je primer province Buenos Airesa. Tu je vlada pravzaprav izgubila dva ali tri poslance. In tudi v provinzijski zbornici ohranila večino le, ker je v

zadnjem hipu segla po starem zakonu, da se mesta delijo le med dve stranki: večino in manjšino. In ker je provinca Buenos Aires najvažnejša glede števila poslancev (kar 70 jih ima v državnem kongresu), je ta izid alarmni zvonec za vlado, ki že gleda na leto 1987, ko bo treba znova zamenjati ostalo polovico poslanske zbornice, ter voliti guvernerje.

To zgubo je vlada nadomestila z blestečimi zmagami v nekaterih peronističnih provinciah, odkoder so prišli novi poslanci, ki bodo ojačili vladno večino. Tak je primer La Pampe, Santa Cruz, Neuquén (kjer je izgubila politična dinastija bratov Sapag), Santiago del Estero. Premalo je prostora, da bi vsak primer posebej pogledali. Omenimo jih le, da bralci postanejo nanje pozorni — tudi z vidika bodočnosti.

### OB NAPOVEDANI URI

Peronisti so čakali „uro resnice“ bolj nestrpnost zaradi svojih notranjih prepričkov, kot pa iz opozicijskih namenov protivladnega dela. In to velja tako za okrožja kjer so bili prej izvedli notranje volitve (prestolnica), kot tam, kjer do njih ni moglo priti (provinca Buenos Aires). Povsod se je izkazalo, da prevladuje obnoviteljska struja. V prestolnici je skupina, ki ji načeljuje Grosso, dobila štiri poslance, medtem ko Licastro ni prejel niti enega, kljub temu, da je nastopil v povezavi z desarrrollisti. V provinci Buenos Aires je Cafiero kar pogazil Iglesiasa. Prejel je enajst poslancev, Iglesias pa le tri. Dogodilo se je, da je večina guvernerjev, ki so se v zadnjem hipu nagnili na stran vsedržavnega vodstva, izgubilo v svojih provinciah. Je le slučaj, ali ljudski glas odgovarja nekemu določenemu toku idej? Čudna je sicer taka krvavitev peronističnih glasov v notranjosti, ki so očitno prešli na radikalno stran.

Peronisti se sedaj nahajajo pred iskano resnico. A kako bodo rešili težak rebus notranjega ustroja? Aprila bo baje nov državni shod. Na tej konvenciji bodo morali odločiti kaj s starim vodstvom, kdo naj sedaj vodi naprej, in temeljni problem: ali ostanejo združeni ali se dokončno ločijo. Obnoviteljska struja očitno teče po poti, ki jo sedaj kaže trojka Grosso, Cafiero in pa premeteni riňanski guverner Menem. Njim nasproti stojijo senator iz Catamarce Saadi (brat tamošnjega guvernerja), znova propadli Her-

minio Iglesias (ki je kljub porazu postal državni poslanec), medtem ko peronistična raja čaka kam se bo končno obrnil vladar stare garde peronističnega sindikalizma Lorenzo Miguel, katerega je v prestolnici obnoviteljska struja celo pregnala z mesta delegata v narodno konvencijo.

Poglejmo kratko še druge stranke. Najprej levico. Intransigenti so v mestu precej slabo zaorali. Komaj so nadomestili poslance, ki je po opravljeni dobi znova kandidiral. Pač pa so se dobro odrezali v provinci Buenos Aires. Dobili so dva poslance. Tri nove in dva, ki sta ostala v kongresu predstavljajo lepo številko petih poslancev. Marksotrockisti so v prestolnici popolnoma pogoreli. Pač pa jim je skoraj uspelo v provinci Buenos Aires poriniti v kongres tiskarskega voditelja Villafloja. Za uteho nesrečne argentinske KP, ki ne najde pravega mesta na politični pozornici.

Na desni se je položaj precej razčistil. Liberalci so v mestu izvolili v kongres Alsogarayo hči, a niso dosegli še enega poslance. Kljub temu njih 10% kaže na lepo porast. Vsi pa še sedaj objokujejo 6%, ki jih je dobil Manrique, ki sicer ni dosegel poslanskega mesta, a se lepo odrezal. Sedaj je vsem žal, da se niso povezali, ko je bil čas. Sedaj bi imela desnica dva poslance v kongresu. Pač pa so liberalci uspeli v provinci Buenos Airesu z enim poslancem, kar je lep začetek in obeta novih žetev v bodoče. Seveda je ob tem treba omeniti, da se gradi velika liberalna unija, zlasti na podlagi corrienteskega guvernerja (Romero Feris), ki je prepričljivo zmagal v svoji provinci z liberalno-avtonomistično povezavo.

### Z GIBANJEM ALI BREZ GIBANJA

Hudobni jeziki so te dni govorili, da je radikalom pravzaprav spodletelo. Nekater skupine vladne stranke da so upale na prepričljivo zmago. Ti ljudje da so računali na 60% glasov, s čimer bi, po obnovitvenih volitvah za senat prihodnje leto, in s pritegnitvijo nekaterih vladni naklonjenih peronističnih skupin, takoj napovedali zgraditev „tretjega zgodovinskega gibanja“. Kaj je to?

Zgodovinska gibanja imenujejo v Argentini velike politične pohode. Tak je bil v začetku stoletja radikalni yrigojenizem, ki je skozi troje dob močno vladal državo. Tak je bil sredi stoletja peronizem, ki se je spremenil v pravo diktaturo. Tak naj bi bil ob koncu stoletja „alfonsinizem“, ki bi z demokratično večino znova vpeljal neomajno vladanje ene stranke nad vso državo. Ideja se poraja v marsikateri bistri glavi. A tej ideji je zadnja volitev nekoliko okrnila peruti.

## Slovenija, dežela zadrugarjev

Slovenija, dežela zadrugarjev (Slovenia Land of Cooperators) je naslov knjigi, ki jo je izdal doktor prava in političnih ved Rudolf Čuješ, sedaj profesor sociologije na St. Francis Xavier University, Antagonish NS v okviru Slovenskega raziskovalnega instituta (Slovenian Research Center).

Ime avtorja je poznano tako doma kot v tujini, posebno pa je poznan po svoji strokovni usposobljenosti v ZDA in Kanadi.

Predsednik Slovenskega raziskovalnega instituta je sedaj Ciril Pleško in prav njemu gre velika zasluga, da daje že vrsto let angleško govorečemu bralcu spoznavati Slovenijo in njeno kulturo na vseh poljih.

Slovenija, dežela zadrugarjev nas dostojno predstavi tujcem, je pa obenem tudi zgodovina združništva, priložnost za zadrugarje in sociologe, službi pri primerjanju slovenskega in francoskega združništva v luči katoliškega socialnega nauka, obenem se pa tudi spomni začetnikov združništva od začetka do zadnjih let, posebno še dr. Janeza Evangelista Kreka, ki je že dobil svoje mesto v slovenski sociologiji, in dr. Franca Vebr, dekana filozofske fakultete v Ljubljani, katerega delo za zadruga odkriva emigracija, ker

je njegov pomen doma zmanjšan ali pa zamolčevan.

Knjiga bo tudi velike arhivske važnosti za bodoče raziskovalce, ker navaja statistike, publikacije, trenja med Schultze-Delitschevo in Reiffelsovo obliko združništva pri Slovencih ter različne politične tendence pri ustanavljanju, poslovanju in njihovo usodo v komunističnem gospodarstvu.

Vsekakor je pravilen poudarek, da je bilo slovensko združništvo že v svojih začetkih in osnovi močan obramben zid pred germanizacijo v Avstriji, v prvi Jugoslaviji pa poskus ostvaritve krščanskega socialnega nauka, ki pa nima dosti opraviti pri sedanjem samoupravljanju.

Z umetniško opremo platnic in slikami opremljena ter z mimeografskim tiskom tiskana knjiga, predstavlja naše združništvo na 66 straneh tujcem v originalnem tisku (angleščini, francoščini in slovenščini).

Knjigi je dodan tudi ustanovni dokument Slovenske hranilnice in posojilnice Janeza E. Kreka v Torontu, Ontarijo, Kanada.

V njej je tudi objavljena jubilejna številka Stika (El contacto), glasila slovenskih zadrugarjev v Argentini.

Tone Brulc

## Slovinci v Argentini

### San Martín

#### LIGA ŽENA IN MATER

17. oktobra je pri Ligi žena, mati v San Martinu govoril mstr. Anton Orehar. Za temo si je izbral: „Oblikovanje mladine“. Predavanje je bilo raz-

deljeno v več postavk:

Današnji položaj; mladina raste sredi sveta, na njo vpliva vse, kar se okrog nje dogaja.

Odtujenost Bogu in krščanstvu, kar se kaže v šoli in službi. Pomanjkanje osebne samostojnosti. Praktični materializem in notranja nezadovoljnost — dolgočasje, zbežnost.

Mladina je tesno prej dozorela, duševno za dve leti zaostaja. Je skeptična, duševno brez prave tradicije, versko brez zakoreninjenosti.

Cilj versko-moralne vzgoje: Globoka zakoreninjenost v Boga, versko prepričanje, življenjski optimizem.

Pota do cilja: stebri zgradnje krščanske osebnosti: Pravi pojem živiga Boga, pravi pojem o Kristusu.

Osebna molitev, oblikovanje vesti, socialno čutenje...

Če premislimo položaj slovenske mladine, moramo z realnim pogledom ugotoviti, v kakšnem svetu živi! Kako so važne slovenske šole in organizacije. Že dorašča četrti rod, kateremu je treba dati jasen zgodovinski pouk in skrbeti za versko in narodno vzgojo!

Pri zelo lepi udeležitvi članic Lige se je še razvil pogovor o aktualnih vprašanjih.

Prihodnji sestanek bo 20. novembra ob 18.30 uri. Vabljeni vse!

Vlado Bevc

(1)

## Avstrijski poslanik informira ZDA o Koroških Slovencih

Leta 1976 je avstrijski parlament sprejel zakon o narodnostnih manjšinah s katerim je uzakonil in utrdil avstrijsko raznarodovalno politiko, naprejeno proti slovenski manjšini v Avstriji. Zakon predstavlja v bistvu enostransko revizijo avstrijske državne pogodbe, ki so jo leta 1955 diktirale Avstriji, nekdanji voljni družici nacistične Nemčije, štiri zavezniške velesile; Amerika, Rusija, Francija in Anglija. Pogodba namreč vsebuje, poleg obširnih in natančnih navedb vsega, kar so smeli Sovjeti odnesti iz Avstrije, tudi nekaj členov (členi 6, 7 in 35), ki naj bi zagotovili slovenskim manjšinam v Avstriji nemoten obstoj in razvoj. Vendar pa so ti členi napisani tako površno, da jih je zelo lahko izgrati, kar je tudi pripomnil, če že ne naravnost svetoval, direktor inštituta za civilno pravosodje univerze v Salzburgu. Namesto, da bi bilo v pogodbi točno navedeno, na katerem ozemljskem območju naj je slovensčina v rabi, koliko šol, sodišč in drugih uradov naj uraduje v slovenščini in podobno, stoji v pogodbi medla fraza, da naj bi to bilo tam, kjer žive Slovenci. Redki od teh pa so se 20 let po podpisu pogodbe še

upali priznavati za Slovence, kot so Avstrijci z veseljem ugotovljali. Tako Avstrija, kakor lisica, ki so ji prepustili v varstvo kokoši, hriňavsko govori svetu: Vidite, mi se silno trudimo, da damo Slovence vse, kar je le mogoče, a jih ne moremo kaj dosti najti, ker jih je zelo malo in so na redko posejani po koroškem ozemlju. Manjšinski zakon pa dopušča izvajanje pogodbe le tam, kjer je vsaj 25 procentov prebivalstva slovenske narodnosti, Avstrija namreč dobro ve, da se vsled ekonomskega in političnega pritiska v mnogih krajih niti toliko ljudi ne bo pripravljeno priznati za Slovence.

Protesti Slovencev na Koroškem so bili sicer glasni, a ne posebno dobro organizirani. V glavnem so Korošci pričakovali, da bo njihove interese branila Jugoslavija. To je bila taktična napaka, ker je tako bilo mogoče Avstrijcem prikazovati Slovence pred neukim svetom kot iredentiste ali celo komuniste, po drugi strani pa je tako jugoslovanski režim lahko izrabil težave Slovencev v Avstriji kot drobiž pri svojih pogajanjih z Avstrijo o drugih zadevah gospodarskopoličnega zna-

čaja, pri čemer so Slovenci, ki so takorekoč vse stavili na eno karto, kot se je izkazalo, potegnili kratko. V aprilu 1977 so Korošci izročili spomenico odboru Organizacije Združenih narodov za odpravo rasne diskriminacije, ki je ravno takrat zasedal na Dunaju. O tem so zaskrbljeno poročali avstrijski listi in tudi ameriško poslaništvo. Toda te skrbi so bile odveč, ker odbor za odpravo rasne diskriminacije sprejema pritožbe le, če na to pristane država, proti kateri je pritožba naperjena, ker vrana vrani ne izkljuje oči. Kljub temu pa poročila tega odbora med leti 1974 in 1982 omenjajo položaj Slovencev v Avstriji ter zlasti protislovensko delovanje Heimadbiesta. Slovenske spomenice niso obdržali v zapisnikih, vendar jo je najbrž vsaj nekaj delegatov prebralo, ker so izpraševali, če se vsi prelepi avstrijski zakoni za zaščito manjšin tudi izvajajo v praksi. Zadnjo besedo je imel avstrijski delegat, ki je trdil, da je v Avstriji vse v najlepšem redu, da pravzaprav ni nobenih narodnostnih manjšin, temveč le jezikovne manjšine ter da se tudi v drugih državah opaža manjšanje števila manjšin vsled asimilacije. Ob priliki izročitve slovenske spomenice odboru OZN so Slovenci pripravili demonstrativno parado z avtomobili okoli zimske palače na Dunaju, kjer je odbor zasedal navzlic svarilu Dunajskega župana, da bo policija striktno pazila na upoštevanje vseh prometnih predpisov. Leta 1975, ko so nacisti prilezli iz vseh lukenj,

da se udeležijo pogreba Skorzenija, hitlerjanskega specialista za mednarodne lopovščine in terorizem, pa pogrebna manifestacija ni bila policiji nič na poti.

Tudi precej Slovencev v svobodnem svetu je protestiralo pri zunanjem ministrstvu Združenih držav, nekateri celo preko svojih poslancev v ameriškem kongresu. Amerika je namreč, kot podpisnica pogodbe, upravičena sklicati komisijo štirih velesil, ki lahko krtisnejo na Avstrijo v primeru kršitve pogodbe. Toda velesile se ne zanimajo za usodo Slovencev, katerim so garantirale narodne pravice in obstoj.

Stališče ameriškega zunanjega ministrstva je, da ima avstrijska pogodba sicer res moč zakona, ne daje pa Ameriki pravice, da izvrševanje pogodbe tudi zagotovi. Zakaj je torej sploh treba imeti pogodbo, če je tako. Vseeno pa je položaj na Koroškem le nekoliko neroden za velesile, ki se rada širokosti o idealih kot so svoboda, pravice vseh narodov do obstoja ter načelnost v mednarodnih odnosih, ki pa teh idealov, uradno proglašanih od predsednika Carterja kot temelj ameriške zunanje politike, kaj malo upošteva, če so v opreki s praktičnimi cilji zunanje politike, ki jih diktirajo ekonomski in vojaški interesi.

Ameriškemu zunanjemu ministrstvu so bili protesti glede Koroške precejšnja zadržega, ker bi dokumentacija avstrijskega etnocida utegnili še zahtevati kakšno diplomatsko posredovanje. Slednje bi bilo neza-

želeno, ker Amerika pričakuje, da bo Avstrija vkljub trenutni nevtralnosti stopila v njen tabor, če nastane v Evropi kakšen spopad s Sovjeti. Vsled tega so se skušali teh protestov otresti, kot se je izrazil referent za Evropske zadeve Raymond Ewing. Dopisij ministrstvu so vztrajno romali v koš potem, ko so nanje na kratko odgovarjali, da upajo na skorajšnji sporazum med obojema strankama. Stvar so skušali prikazati kot spor, ki se tiče le Jugoslavije in Avstrije ne pa drugih podpisnic pogodbe. V resnici pa je potreben sporazum med peščico narodnostno zatiranih Slovencev na eni strani, ki nimajo drugega v rokah kot kos papirja in združenimi nemškimi hegemonisti na drugi strani, ki imajo v rokah ves upravni aparat države s stoletno tradicijo zatiranja Slovanov.

Od vseh dopisov in protestov, ki so, kot se je izrazilo ameriško poslaništvo na Dunaju, deževali na zunanje ministrstvo, se je ohranilo le nekaj pisem senatorjev Lauschetta in Cranstona. Kot sem že poročal (Svobodna Slovenija, 6. nov., 1980) je tedanjim zunanji minister Kissinger senatorja Lauschetta enostavno ignoriral, ker je verjetno hotel prihraniti svojemu rojaku, avstrijskemu ministrskemu predsedniku Kreiskyju, nepotrebno razburjenje. Kreisky je namreč imenoval koroško vprašanje kot „nadlegovanje“, kar je ameriško poslaništvo na Dunaju sporočilo ministrstvu in zaupni brzojavki dne 25. aprila 1977.

(Bo še)



## S K A

## 12. kulturni večer

MSGR. DR. MIRKO GOGALA

## Kritičen pogled na teologijo osvoboditve

Predavanje bo 16. novembra 1985 ob 20. uri v gornji dvorani Slovenske hiše.

## Dragi starši!

Otroci že štejejo dneve, kolikokrat bodo še imeli pouk, kdaj se bodo začele počitnice. Še zavedli se ne bomo, ko bo pred nami božič in sveti Štefan, dan odhoda naše otroške kolonije v Córdoba.

Spremljevalci se že zbirajo in delajo načrte, kako bi otrokom pripravili čim boljše bivanje v kordobskih hribih. Vemo, da Počitniški dom dr. Hanželiča ne more tekmovali z razkošnimi hoteli, more pa nuditi otrokom še mnogo več: otroci imajo edinstveno možnost, da preživijo dva tedna v slovenskem okolju, da se med seboj bolj spoznajo in da se tudi versko oblikujejo, kar je v doraščajoči dobi odločilnega pomena.

Vemo, da so počitnice združene s težko zmogljivimi stroški. Imamo pa pred seboj visoke cilje: oblikovati našo mladino, da bo mogla nadaljevati naše poslanstvo, kar je vredno velikih žrtev in naporov.

Lepo vas pozdravljajo

učitelji in spremljevalci kolonije

V NEDELJO,  
10. NOVEMBRA 198520. OBLETNICA  
BLAGOSLOVITVE  
SLOVENSKEGA DOMA  
V BERAZATEGUI11.30 sv. maša, nato kosilo  
15.30 kulturni sporedPočitniški dom  
dr. Hanželiča

sporoča vsem, ki bi želeli preživeti počitnice v Počitniškem domu v Doloresu, da bo Dom za družine in posameznike odprt od 11. januarja dalje. Prijave pošljite na naslov: Počitniški dom, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires. Pri otrocih navedite leto starosti.

## ZAVAROVANJA

M. in H. LOBODA

Sarmiento 385, 1. nadst., pls. 10  
Capital T. E. 312-2127  
Od 11 do 18.30 ure

## NAŠ DOM SAN JUSTO

v nedeljo, 24.  
novembra, ob 16. uri

## Tombola

Poravnajte naročnino!

## Srebrni jubilej Slov. srednješolskega tečaja

RAVN. MARKA BAJUKA

TER ZAKLJUČNA PRIREDITEV

Sobota, 16. novembra v Slovenski hiši

- Ob 16 zbor dijakov v razredih.
- Ob 17 zahvalna sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj.
- Ob 18 Zaključna prireditev in praznovanje 25-letnice tečaja v dvorani.

Vabijeni vsi starši in bivši profesorji ter dijaki.

RAVNATELJSTVO

Kmalu po svoji devetdesetletnici je v popoldanskih urah mirno v Bogu zaspala 24. oktobra naša draga mama, babica in prababica.

## Ana Arnšek roj. Dolinšek

Zahvaljujemo se slovenskim duhovnikom, ki so ji v času njene boleznij podajali sv. zakrament. Gospodu Jakobu Frideksu za opravljeno sv. mašo ob priliki njene devetdesetletnice; še posebej Mariu Serafiniju SDB, ki jo je ves čas njene boleznij obiskoval in opravil mašo zadošnico.

Zahvala bariloškim rojakom za molitve in petje med mašo in na pokopališču; še posebej Ignaciju Glinšku, Slovenskemu planinskemu društvu in drugim za vence.

Vsem znancem in prijateljem jo priporočamo v molitve in blag spomin.

Žalujoči:

Hčeri: Anica in Nežika z možem Dragom Škuljem;  
sinovi: Peter, Jožko in Ivan z ženo Marijo;  
zet Janez Drajzibner;  
vnuki: Anica, Katica, Zalka, Marija, Alenka,  
Cilka, Mikica, Rezika, Micika, Peter, Jure, Ivan,  
Andrej in pravnukinja Marjanka.

Bariloče, Buenos Aires, Hrastnik, Celje, Trbovlje, Kranj.

PROSLAVA 1100-LETNICE  
SMRTI SVETEGA METODA

V NEDELJO, 17. NOVEMBRA, V SLOVENSKI HIŠI

- ob 17. uri v cerkvi Marije Pomagaj somaševanje slovenskih dušnih pastirjev z msgr. Antonom Oreharjem. Med mašo, ki bo za raj. škofa dr. Gregorija Rožmana, bo pel mladinski zbor iz Pristave pod vodstvom ge. Anke Gaser.
- ob 18. uri v dvorani: slavnostni govor dr. Marka Kremžarja in odski prikaz s sodelovanjem mladinskih zborov iz Ramos Mejije (Tine Selan) in San Justa (Andrej Selan), v režiji Miha Gaserja.

K proslavi, ki jo prirejata Slovensko dušno pastirstvo in naše osrednje društvo Zedinjena Slovenija, vsi lepo vabljeni!

## SLOMSKOV DOM

MARKO KREMŽAR

„ŽIVI IN MRTVI BRATJE“

V soboto, 16. novembra, ob 21. uri.

PRIDOBIVAJTE  
NOVE NAROČNIKE!

## VČASIH JE POTREBNO NAREEDITI RAČUN,

da človek vidi, da se s pametno naložbo denarja še vedno lahko kaj zasluži. SLOGA vam pri tem lahko pomaga, saj že več kot 30 let solidno dela z denarjem svojih številnih članov. Za zaupno informacijo in dober nasvet smo vam vedno na uslugo, osebno ali po telefonu:

Glavna pisarna: Bmé. Mitre 97 - Ramos Mejía  
Tel. 658-6574/654-6438uraduje ob delavnikih od 15. do 19. ure.  
Podružnici: Slovenski dom - Córdoba 129 - San Martín -  
Tel. 755-1266

Hladnikov dom - Slovenska vas

V SLOGI JE MOČ!

Prijateljem in znancem sporočamo, da je 29. oktobra 1985 v 93. letu starosti odšla v večnost naša ljuba mama, babica in prababica

## Marija Lavrič roj. Knavs

Iskrečna zahvala dr. Mihaelu Starihi, ge. jic. Zofiji Kogovškovi in vsem, ki so ji bili v pomoč med boleznijo. Zahvala g. Jožetu Škerbcu za pogrebno sv. mašo in vodstvo pogreba, dr. Juretu Rodetu, za podelitev sv. zakramentov in molitve ob krsti, vsem, ki so ji poklonili cvetje, jo v tako velikem številu kropili in jo spremili do groba.

Žalujoči:

hčerka Vera z možem Janezom,  
vnuki in vnukinje z družinami;  
v domovini: sestra Francka in nečaki  
ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Miramar, Matena, Ljubljana, Loški potok

Marja Rodziewiczówna

## HRAST

(DEWALTIS)

In zopet je po nekaj tednih prišel Marko na svoj dom.

Klub silni moči in vztrajnosti sta se mu vendarle poznala na obrazu ta dva meseca nenehna potovanja in napora. Postal je črn, zagorel in suh, oči so se mu še bolj udrele in se vnele od nespavanja. Ustnice je imel razpaljene, na čelu nekaj več brazd, v vsej postavi pa strašno izžepanost.

Ker je zmanjkalo prostora v koči, so spali na skednju. Ragis mu je nasul sena, da si je pripravil ležišče, teta Aneta pa mu je s silo, ker se ni pritoževal, podala čudno mehko vzglavje; tako so ga spravili spat in mu ukazali, naj se vendar že enkrat naspri, pa če spi teden dni skupaj.

Že so peli prvi petelini, ko je starega zbudilo šelestenje sena v bližini. „Kaj ti je, sinko, ali ne spiš?“ je vprašal.

„Ne, oče, ne morem in ne morem zaspati.“

„Kaj ti je? Te kaj muči?“

„Kaj naj me muči?“

„Morebiti ti komu nehote napravil krivico, pa ti sedaj ne da spati? V takem primeru človek težko zaspi.“

„Ne, oče, ne spominjam se ne ene krivice. Takoj bi jo popravil. Le tako mi je nekaj prišlo v glavo.“

„Morebiti zla misel, kajti tudi ta odganja spanec. Pomoli očenaš k čudežni Mariji iz Ugijana. Takoj ti bo ona

poslala sen...“

Stari, trdno verujoč v to pomoč, je takoj začel s molitvijo:

„Swejka Marja, milystos spilna, Wieszpatis su tawinii...“

„Pagyratas tu tarp meteriu, ir pagyratas wsjsies žiwota tawo, Jezus...“ je nadaljeval z vroče prosečim glasom Marko.

Po besedi Amen, se je stari, prepričan o dobrem uspehu, obrnil, se zavil v odejo in zahropel.

Še dolgo pa je v tihem šuštenju in s poudarkom globoke žalosti bilo slišati od Markovega ležišča nekolikokrat, toda vedno tiše moliti:

„Melskis už mus griesuz dabar ir in walando ja smerties musu. Amen.“

Ob svitu je Ragis vstal in hotel tiho iti mimo Marka, da bi ga ne budil, toda ležišče je bilo že prazno. Pogledal je na dvorišče.

Na novo obtesanem brunu je sedel Marko, sključen in tako, kakor ga je stari naučil: s čedro v ustih, zagledan v črni dim; hladna rosa se je lesketala na njegovi obleki.

„Že tu? Zakaj si vstal tako zgodaj?“ je zaklical nanj malce jezen.

„Nimam navade poležavati. Noč je bila dolga.“

O, dolga, zelo dolga se mu je zdelala ta noč brez sna, toda nič drugega ni rekel in nič ni vprašal o stavbi.

Ta predmet pa je zjél vso Ragiso-

(66)

vo pažnjo, prekinil njegovo opazovanje in karanje.

Ko so prišli tesači, je tudi Marko vzel sekuro v roke in se pomečal med nje v delu. Nič niso pomagale vse tetine prošnje ne klicanje starega pohabljenca, temveč je vztrajno tesal, kakor da bi si s tem služil svoj vsakdanji kruh — starima niti odgovarjal ni.

Žile so mu nabrekle na rokah in na čelu, po licu mu je tekel znoj, toda prenehati ni hotel. Brez sukničja je tako sklonjen nad lesom vztrajal do večera.

Ta dan pred nedeljo so kmetje vneto delali, le malokdo je kaj spregovoril, in sekire so pele še v mraku.

Nagloma pa se je od vrat sem zaslíšal tuj glas: „Hvaljen bodi!“

Marko je dvignil glavo in sekira mu je obvisela v zraku. Na dvorišču je bil na konju Sawgard, pošviški ekonom. Ta ga pa ni spoznal sredi delavcev, zato se je obrnil kar na Ragisa.

„Ali ni tukaj naše gospodične, kum?“ je hitro vprašal.

„Dva meseca bo že, kar je bila zadnjikrat...“

„In tudi gospoda Marka ni?...“

„Je. Kaj pa bi radi?“ se je oglasil Marko, vrgel sekuro vstran in pristopil.

„Ali niste morda danes srečali našo gospodično?“

„Ne? Kaj se je zgodilo?“

„Gotovo kaj hudega, kajti od kar je zjutraj šla z doma, se še ni vrnila.“

„Kam je šla?“

„Nič ne ve. Čolna nismo dobili na bregu ter je verjetno, da ga je voda

odnesla. Poslal sem jezdece po naših pristavah okrog, sam pa sem pohitel k vam...“

Marko se je ozrl na vse strani kakor neumen in onemel za hip, drhteč po vsem telesu. Potem pa ni nič več vprašal, temveč je samo, kakor je stal, skočil naravnost k vratom.

„In kaj naj bi se ji pripetilo?“ je zaklical Ragis. „Tako pogumno dekle! Tu nima nasprotnikov, vsak bi jo nosil na rokah; da bi pa kam zašla, tudi ni mogoče... Tudi jaz jo pojdem iskat!“

„In mi z vami!“ so zakričali fantje s Pošwic. „Bog varuj našo gospodično!“

Vsi so se skupno vrgli za Sawgardom. Ragis je krevljal na zadnje. Teta Aneta ga je poklicala nazaj.

„Daj Bog, da bi se vse dobro končalo! Najin fant pa je poletel, kakor da je ponorel od žalosti. Vzemite s sabo, gospod, sukničje in čepico in potolažite ga malo! Tudi jaz bi šla z vami, pa nimam moči. Povejte mu, da mu ni treba takoj obupati! Ubožec!“

„Povedal mu bom, povedal, samo če ga bom s svojo leseno nogo dohitel!“ je zamrmral stari, odhajajoč tako naglo, kolikor je mogel.

Nihče ni dohitel Marka. Gnala ga je silnejša moč kakor dobrohotnost služabnikov in fantov, kakor prijazno usmiljenje Ragisovo. Prvi je priteknel na Pošwic. Ves dvorec je bil vznemirjen in preplašen. Od vsepovsod so gledali vanj zbegani obrazi. Zaman so jo iskali po gospodarskih poslopjih in po bližnjih potih. Irenka Orwidova je zginila brez sledu.

## ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE  
REDACCION Y ADMINISTRACION:  
RAMON L. FALCON 4158  
1407 BUENOS AIRES  
ARGENTINA  
Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:  
Tine Debeljak ml.  
Uredniški odbor:  
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,  
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo  
Argentino  
Central (B)FRANQUEO PAGADO  
Concesión N° 5775TARIFA REDUCIDA  
Concesión N° 3824Registro Nacional de la Propiedad  
Intelectual N° 299831

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1985:  
Za Argentino A 5,30, pri pošiljanju po  
pošti A 6,00; Združ. države in Kanada  
pri pošiljanju z letalsko pošto 69 USA  
dol.; obmejne države Argentine 53 USA  
dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija,  
Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Ka-  
nada in Evropa za pošiljanje z navad-  
no pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTA-  
DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES -  
T. E. 362-7215